

האם אנחנו מוכנים למשיח?

גליון מספר 34

שאל נא את הכהנים תורה

א. 'שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה', סוף סוף הגיע הזמן שהקב"ה ממלא את הבטחתו לשמח את ילדיו האהובים שסבלו בגלות והתאבלו על ירושלים. אליהו ומשיח הולכים עם שמן ביד אחת ומטה ביד השניה, וכל היהודים מכוונים סביבם, והשכינה מלפניהם, הנביאים מאחוריהם, התורה מימין ומלאכים משמאל, וכולם יורדים לכיוון עמק יהושפט, ויש גשר צר המשתרע מעל גיהנם, והפסלים והגוים עוברים מעל הגשר ונופלים בגיהנם, והיהודים חוששים שהם גם יפלו מהגשר, וכלל ישראל צועקים להשם 'אנחנו שלך, דבקנו בך לאורך הגלות הארוכה הזו, והאבות יעידו שאמרנו כל יום שמע ישראל! והקב"ה מעביר את כלל ישראל מעל הגשר ונותן להם את שכרם שאף נביא לא העלה על דעתו, הפנים של כל יהודי מבהיק מקצה העולם לקצהו השני, והיהודים ביקשו מהקב"ה שהגויים בגיהנם ייצאו לרגע כדי לראות בשביל מה סבלנו במשך כל הגלות! ואח"כ הקב"ה קרא לבניו האהובים כדי לנחם אותם על מה שסבלו, וכלל ישראל אמרו אנחנו מרגישים שכעסת עלינו וזרקת אותנו מהבית שלך, והקב"ה משיב תאמינו לי, שמאז שנחרב ביהמ"ק לא היה לי מקום ללכת, וגלית עמכם בגלות, ולא מאסתי בכם חלילה, אלא כל הגלות היתה הכנה כדי שתהיו ראויים לאור הגנוז שאני נותם לכם עכשיו (כ"ז תדבא"ז פכ"א). אחרי חוויה זו רציתי להביא קרבן תודה, האם אוכל להביא את לחמי תודה מתבואה חדשה שעבר עליה פסח, אבל לא שבועות? (עי' מכתבי תורה סי' יז לבעל הצפנת פענח)

ב. האם כהן יכול להרכיב משקפיים בזמן שהוא עושה את העבודה? (עי' זבחים יט)

ג. שמתו כיכר לחם על גבי חבית יין שהיה טמא (היין), ללחם היה ריח של יין אבל נראה שהוא יבש, האם הלחם טמא? (עי' מכשירין פ"ג מ"ג במפרשים וחז"א שם ב, ח)

ד. מאז שטבילת מיטות וכיסאות הפכו לשגרה יומיומית, חברה אחת התחילה לייצר מיטות 'מתפרקות', שעשויות מכמה לוחות המוחזקים יחד על ידי חבל ארוך, שפירוקן והרכבתן לוקחת פחות משלוש דקות. בדיוק הרכבתי את המיטה, ויולדת דרכה על החבל שבצבץ מהמיטה, האם המיטה טמאה מדרס (וכל מי שיושב עליה נטמא עם כל לבושים)? (עי' כלים פ"ט מ"ד בר"ש וברמב"ם כלים כא, ט)

ה. האם אפשר להשתמש בכסף שיש בו קדושת שביעית כדי לקנות לחמי תודה? (עי' תוספתא שקלים פ"א ה"ז ומקד"ד קדשים לג, יד)

הלכתא למשיחא

בואו נמשיך לקשט עצמנו להראות לחתן שלנו שאנחנו מוכנים לחתונה הגדולה ביותר בהיסטוריה¹. יש מצוה לעמוד ולראות כיצד מביאים את קרבן שלך. זה נלמד מפרשת השבוע, שאומרת תשמרו להקריב לי במועדו, וחז"ל דורשים שהכוונה שאתה צריך לעמוד על יד הקרבן. הסיבה למצוה זו היא להשיג שהכל נעשה כהלכה, (רש"י בהרבה מקומות), ולהראות שהכהן עושה את זה בשליחותך (אור זרוע סי' ק"ד, וטור י"ד רס"ה ובהגר"א שם אות מ'). עוד טעם כדי להרגיש שכל מה שנעשה לקרבן היה צריך להיעשות לו (תורת הקנאות סוטה ח, עיון יעקב תענית כו). המצוה לעמוד שם הוא עד אחרי הקטרת אימורין (טורי אבן תענית כז).

איפה עומדים? ישראל יכול ללכת על יד המזבח בשביל סמיכה ושחיטה, ויש נדון באחרונים אם יכול לעמוד שם עד שגומרים להקריב את הקרבן, או שהוא צריך לחזור לעזרת ישראל (מפרשי הרמב"ם נחלקו בכוונתו במש"כ דנכנסים לכפרה). יולדת שמביאה קרבן היא עדיין מחוסרת כפרה ולא יכולה להיכנס לעזרה, ע"כ עומדת בשער העזרה (בבית המקדש השני זה היה שער ניקנור שהיה במזרח, אבל בבית המקדש השלישי שיבנה בב"א לא יהיה כניסה בשער המזרח (יחזקאל מו, א), ולכן הם יעמדו בשער דרומי או צפוני). טמא (זב) ששולח קרבן ואינו יכול להגיע אל הר הבית, הקרבן כשר, (י"א משום שמועיל שהשליח יעמוד על הקרבן, וי"א שאין מועיל שליחות אבל אינו מעכב את הקרבן).

אחרונים רבים סוברים שיש מצוה לבעלים לשחוט, (הרבה אחרונים בדעת רש"י פסחים ז; והגר"א בכלים פ"א מ"ח ואור שמח פ"ג אישות ה"ז ועוד), אבל אם הוא לא יכול, הכהן ישחוט, (י"א דמהני שליחות, וי"א דלא מהני אבל אינו מעכב כמש"כ לעיל). ויש אחרונים (רש"י פסחים, פנ"י קידושין מא) שסוברים שאין מצוה שהבעלים ישחטו. אם הבעלים שחטו, יש מחלוקת (מחבר ורמ"א י"ד רסה ב') אם נוסח הברכה הוא 'לשחוט את הזבח' או 'על שחיטת הזבח'. לפני ששוחטים צריך לחשוב ששחט לשם הקרבן המסוים שמביא ולמען הבעלים, וששחט על מנת להקטיר אותו לחלוטין על המזבח לשם ה', וכדי לתת נחת רוח לה'. לפני שעוזבים את עזרה משתחווים על הרצפה (תוספתא שקלים פ"ב ה"ז, ולדעת הגר"א דוקא בקרבן קבוע או שחובה עליו).

ביום אשר בו מביא קרבן (אפילו קרבן מנחה או עצים) יש עוד מצוה של לינה, לשהות באותו לילה בירושלים (לדעת הראשונים הוא בכל קרבן חוץ מפסח שני, ובדעת הרמב"ם נחלקו האחרונים אם דוקא בביכורים). הרעיון של המצוה הוא להראות את הקושי

¹ כתב החפץ חיים במאמר תורה אור פרק י' וז"ל ובפרט בענין החקים של בית אלוקינו אם נהיה אנחנו מוכנין מצדינו בכל הלכותיהן, גם הדעת נותנת כי תגרום זאת קירוב הגאולה, וכדמיון נישואין שכאשר הכלה עומדת מלובשת ומקושטת בתכשיטיה ומוכנס להכנס לחופה, ורק עומדים ומצפים להחתן שיבא, אז החתן ממחר לבא גם כן כיון שהכל מתוקן, ורק מחכים לביאתו. כן בענין הזה ידוע אהבת הקב"ה לישראל שמכנה עצמו בשם חתן לבניי כמש"כ כמשוש חתן על כלה ישש עליון אלקיך. ואם נהיה אנחנו מוכנים ומקושטים בכל חקי התורה ובידיעת דיני העבודה בבית עולמים, רק נעמוד הכן לקראת מלכנו יתברך שיבא כבודו לשכון בתוכנו, בודאי ימרה ביאתו (משא"כ אם הכלה עדיין אינה מוכנת כלל להכנס לחופה, גם החתן אינו ממחר לבא) ע"כ הטחור.

של עזיבת ירושלים, (רש"ס ביכורים פ"ב ה"ג). לכן יש היתר לעזוב קצת (למשל כדי לצפות בקצירת העומר) בכוונה לחזור לפני עלות השחר, (ערל"נ ר"ה ה.; שפ"א מנחות סה).

אם שלחת קרבן עם שליח ולא היית בעזרה, נראה מהאחרונים (מובא בתורת הקרבנות פמ"ה הע' 4) שלבעלים אין חיוב לינה בירושלים, אולם לדעת הגר"ח קנייסקי שליט"א (מובא בספר תורת הזר במקדש פ"ב הערה 26) גם אם לא היית בירושלים אתה עדיין צריך לנסות לבוא לירושלים בשביל המצוה של לינה². המצוה של לינה בירושלים אינה תלויה בקדושה של ירושלים, ומותר לך להישאר על הגג למרות שאין לו קדושה לענין אכילת קדשים קלים ומעשר שני. המהר"ל מפראג (גור אריה דברים טז, ז) סובר כי תוך 70 אמות מירושלים ג"כ נחשב ירושלים. (כל המראה מקומות נלקטו מספר תורת הקרבנות וספר תורת הזר במקדש עיי"ש ליתר מרא"מ).

תשובות לשאלות גליון שעבר

א. היימי וזלדה הימלסטיין היו מלאים בהודאה להשם, שראו שכל הצרות בסופו של דבר היו בעצם הישועות הכי גדולות, וה-21 ימים של שלושת השבועות, הם עכשיו אך טוב לישראל, ומובילים ליום טוב הגדול של תשעה באב (זכריה ט,יט), הם החליטו שהם הולכים להביא קרבן תודה (ספורנו, מאירי, מלב"ם תהלים קז) יחד בשותפות. האם היימי צריך לסמוך על הקרבן? (ע' מאירי חגיגה טז: משנת ר"א תמורה דף ג')

תשובה: הגאון ר' אהרון קוטלר נסתפק בזה, כי הרי מחצית הקרבן אינו טעון סמיכה (כי קרבן נשים אינו טעון סמיכה) ולא מצינו מצות סמיכה על חצי קרבן, אבל במאירי כתוב שהאיש צריך לסמוך.

ב. אני לומד לשחוט (בגלל שיש מצוה שהבעלים ישחטו את הקרבן), נסיתי לשחוט ולא עלה לי והשחיטה לא היתה כשרה. מהרתי להוציא את הסכין, וקצת דם ניתז עלי ועל בגדי. האם נטמאתי (וכל הבגדים שעלי) משום שהזזתי נבלה? והאם נטמאתי מחמת הדם? (ע' רמב"ם שאר אה"ט פ"ב ה"א, ופ"א ה"ד)

תשובה: א. אם זה לא היה שחיטה כשירה, אז הבהמה אינה נבילה כ"ז שהיא מפרסת מלבד אם ראשה ניתז מעליה, ב. יש מחלוקת אם יש לדם דין נבילה, והרמב"ם פוסק שאין בזה דין נבילה. אעפ"כ הדם נחשב למשקה שנטמא מנבילה במגע ולכן מטמא אוכלין (ומדרבנן אף כלים) [וכן דעת רש"י שבת עו.].

ג. בחדר אחד היה גוסס, ואני הייתי בחדר השני. מהרתי לסגור הדלת והחלונות (הפתוחים לחדר), והאדם נפטר. למעשה לא סגרתי את הדלת והחלונות עד הסוף, ונשארו פתוח יותר מטפח האם נטמאתי? (ע' אהלות פ"ג מ"ג וחז"א אהלות יז,י)

תשובה: שיעור טפח הוא רק בפתח שנעשה בכוונה (או להעביר דברים דרכו או להסתכל דרכו או להניח שם משהו). אבל אם לא נעשה בכוונה, אז השיעור הוא כמלא אגרוף שהוא שיעור של ראש גדול. ולכן אם נתכוונת לסגור את הדלת ובלא מתכוין זה נשאר פתוח קצת, השיעור הוא כמלא אגרוף. החזון איש אומר שיתכן שדין החלון הוא חלוק, כי חלון יש לו תשמישים כגון של הבטה דרכו והנחה שם, ממילא גם אם נתכוין לסגור (ונשאר פתוח טפח) עדיין נחשב כפתח מצד התשמישים האחרים, משא"כ דלת אינו מיועד לשום תשמיש בעודו פתוח רק טפח. ולכן מצד הדלת טומאה לא נכנסה, אבל מצד החלון החז"א נוטה שנכנסה הטומאה. (חלון המיועד לאור הטומאה נכנסת בפחות מטפח ע' אהלות פ"ג מ"א).

ד. אני כהן והפרשתי בהמות לקרבן עולה ושלמים, האם אני יכול להאכילם כרשיני תרומה? (ע' מנחת חינוך ר"פ אות כב')

תשובה: המנחת חינוך אומר שזה תלוי בטעם האיסור של האכלת כרשיני תרומה לבהמת ישראל, אם האיסור משום הנאת כליו, כלומר שהישראל נהנה באופן שמכלה התרומה, א"כ יתכן שאינו אסור לבהמת הקדש, אבל אם האיסור הוא משום שדין התרומה הוא להיאכל ע"י כהן או בהמתו, א"כ בעולה ודאי אסור, ואילו בשלמים תלוי אם פוסקים שממון בעלים הוא או לא³.

ה. גברת כהן טיגנה ירקות בשמן של תרומה, וטבול יום נגעה בירקות הבלועים משמן, האם אסור לאכול את הירקות (ע' ר"ש טב"י פ"ב מ"ג)

תשובה: המשנה (טב"י פ"ג מ"ה) אומרת על ציור זה 'לא פסל אלא מקום מגעו', כלומר ואפשר לקלוף אותו מקום שנגע (חז"א טב"י ג,יח). הר"ש אומר שאין משום טעם כעיקר באוכל שבלוע בו טעם תרומה, וזהו הטעם שאין כל הירק נטמא. החז"א כותב שר"ת חולק וסובר שיש דין טעם כעיקר (וכן נקט המקור חיים פתיחה לסי' תמ"ב), ולדעתו צריך לבאר ש'מקום מגעו' מכוון על כל הקלח שנגע בו אבל לא שאר הקלחים (ומדובר בירק כמו חסה). והנה גם בר"ש יש משמעות שכל הקלח נפסל, אע"ג שהר"ש סובר שאין דין טעם כעיקר שיחשב כמו שנגע בתרומה וכמו שנתבאר, החז"א מסביר שהר"ש מדבר באופן שיש קצת שמן בעין על הקלח, ולכן הטומאה מתפשטת בכל הקלח, אבל אין מספיק שמן שיחשב חיבור לכל הקלחים. אמנם לדעת ר"ת גם אם אין שם שום שמן בעין על הקלח עדיין נטמא כל הקלח שנגע בו משום טעם כעיקר.

² ולענין השליח נחלקו האחרונים, דהמפרשים דייקו מהרבי"ם גבי ביכורים דלשליח המביא יש חיוב לינה, ויש שדחו דשאני ביכורים דהשליח עושה תנופה. ³ ומדברי רבותינו נראה שהחמירו בזה, בשו"ת שבה"ל ח"ב סי' קפ"ב כתב לגבי שותפות ישראל וכהן דאין להאכילה דיש לחשוש לטעם דגזה"כ. ולענין שותפות כהן וגוי הורה ר' אלישיב (גליון הליכות שדה מס' 26) דאסור להאכילה תרומה, ובדרך אמונה תרומות פ"ט הי"ט העתיק המנ"ח שכתב מתחילה לאסור.